

DE WILDREDDER

Gebruik verdient sterke promotie

Wanneer in het komende maaiseizoen de cyclomaaiers het gras weer op de bodem laten vallen, zijn de weidevogels, Hazen en Fazanten hun leven niet meer veilig. Menig boer en jager heeft in de afgelopen twee decennia naar oplossingen gezocht om het wild te redden. De heer Reinder Horst heeft voor tien jaar terug een wildredder ontworpen die heeft bewezen goed te functioneren. Het onderstaand verslag is een weergave van een gesprek met hem.

De meeste typen wildredders zijn gebaseerd op het verjagen van wild middels geluid, beweging en/of aanraking. Door het arbeidsintensieve karakter van de meeste uitvindingen zijn deze echter nooit verder gekomen dan enkele lokale experimenten. Een drietal typen wildredders geniet echter wel belangstelling, te weten de ultrasonische wildredder, de Irma-taststaven en de Horst-wildredder.

Ultrasonische wildredder

Deze wildredder is, onder andere in Duitsland, in de praktijk getest. Deze signaalhoorn produceert een zeer hoog geluid, voor de mens nauwelijks hoorbaar. Het is een handzaam, gemakkelijk op de trek-

ker te monteren apparaat. Praktijkervaringen hebben echter aangetoond dat het wild zich door de continue geluidsbron tegen de grond drukt en er zodoende juist niet van een reddende functie gesproken kan worden. De hoge geluidsfrequenties blijken daarnaast bij de mens gehoorbeschadigingen te kunnen veroorzaken.

Irma-taststaven

Dit is een type wildredder die bestaat uit een soort kam van ijzer of plastic. Op de trekker of maaier gemonteerd wordt deze door het hoge gras getrokken. Door aanraking van het wild heeft het zijn verjagende functie. Nadelen van deze wildredder zijn dat er veel vermogen van de trekker gevraagd wordt, grote krachten op de cyclo-maaier worden uitgeoefend en er staven kunnen breken.

Horst-wildredder

De Horst-wildredder is een ijzeren balk waar onder vijf staven met bellen hangen. Door het produceren van geluid, het in beweging brengen van gras en het aanraken van wild oefent het zijn reddende functie uit. Met name het tikken van de bellen tegen de pennen veroorzaakt hele hoge geluidsfrequenties (20.000 Herz), waardoor het wild schrikt en vlucht.

Nadelen zijn, dat de trekkercombinatie door het uitsteken van deze wildredder minder goed wendbaar is en het apparaat bij obstakels of einde maaierwerkzaamheden omhoog geklapt moet worden. De wildredder

zelf heeft als voordeel dat hij goedkoop en gebruiksvriendelijk is, storingsvrij opereert, (ook bij intensief gebruik en hoge maaisnelheden) en nagenoeg geen onderhoud vergt. Deze wildredder wordt dan ook al 10 jaar op bescheiden schaal geproduceerd.

Ontstaansgeschiedenis van de Horst-wildredder

Reinder Horst is door confrontaties met dode of verminkte maaislachtoffers halverwege de jaren zeventig met wildredders gaan experimenteren. Na een artikel in de Nederlandse Jager (1982) kwam de productie in een stroomversnelling. In 1985 besloot het Jachtfonds onder het motto 'Wild en vogels beheren? Wildredders propageren' een bedrag te reserveren voor het ter beschikking stellen van jaarlijks 100 tot 200 wildredders. In 1988, (reeds 430 apparaten zijn dan door het Jachtfonds verstrekt) stopte de subsidie.

Politiek

Ondertussen kregen de initiatieven in de Drentse provincie politieke aandacht. Het CDA Tweede Kamerlid de heer Esselink is een overtuigd voorstander van het gebruik van de wildredder. Het moet naar zijn mening zover komen dat de wildredder tot de normale standaard uitrusting van een boer gaat behoren. Middels een voorlichtingscampagne, een brochure met tips en een landelijk distributiesysteem kon hier naar zijn mening een aanzet toe gegeven worden. De heer Braks, op dat moment minister van Landbouw, liet echter in de Tweede Kamer weten dat er eerst maar eens een onderzoek naar het natuurrendement van wildredders moest komen.

In 1991 kreeg Horst voor zijn wildredder in Engeland een Laurent Perrier Champagne Award for Wild Game Conservation. In een 4¹/₂ jaar durende test kreeg zijn wildredder de derde prijs uit 45 internationale inzendingen.

Technische beschrijving

De wildredder bestaat uit een stalen buis als draagarm. Aan deze arm zijn scharnierend 5 pennen met bellen gehangen. De draagarm kan door een scharnierpunt weggeklapt worden op de maaier. De bellen slingeren 5 cm boven de grond. De gehele constructie is zwaar ver-

De heer Horst bij zijn werkplaats.

Foto: Munsden

zinkt en behoeft geen onderhoud. Het heeft een lengte van 1,65 meter en een gewicht van 17 kilogram. Momenteel is ook een verlengde versie van 2.00 meter en 19 kilogram in de handel gebracht.

Gebruik

Horst-wildredders kunnen voorop de trekker dan wel op de maaier worden bevestigd, afhankelijk van het type maaier (getrokken- of driepuntsmaaier). Bepalend hierbij is de afstand van de voorkant van de trekker tot de maaier. Bij driepuntsmaaiers, die in de hefinrichting hangen (rechts direct achter het achterwiel) is de afstand 3,5 à 4 meter. Dit wordt te kort geacht, in combinatie met de hoge snelheid van de trekker, als vluchtweg voor het wild. De wildredder moet hier langs de maaier gemonteerd worden, om zodoende de aanwezige dieren in de volgende grasbaan te verjagen.

De afstand tussen de voorkant van de trekker en de getrokken-maaier is echter 7 à 8,5 meter. Deze afstand wordt voldoende geacht om te kunnen vluchten. De wildredder kan nu ook op de voorkant van de trekker gemonteerd worden. Voordeel is dat de trekkerchauffeur in de gaten kan houden wat er bij de wildredder gebeurt en eventueel zelfs kan ingrijpen. Een combinatie van gebruik op de bumper en langs de maaier is ook mogelijk.

Wijze van maaien

Eén van de aandachtspunten is de wijze van maaien. Bij maaien van binnen naar buiten loopt het wild namelijk van de machine weg en kan zodoende naar buiten vluchten. Bij het van buiten naar binnen maaien vlucht het wild naar het midden van het perceel en blijft in de laatste banen zitten. Als het wild dan onopgemerkt blijft vindt het onherroepelijk de dood. Nadeel van het maaien van binnen naar buiten is dat er iets meer gereden wordt zonder te maaien waardoor er enig tijdsverlies optreedt voor de boer of de loonwerker. Ook gaat gras verloren doordat er over nog niet gemaaid gras wordt gereden.

In beide gevallen moet extra aandacht worden besteed aan het maaien van de laatste banen. Hierin heeft het meeste wild zich teruggetrokken. Het langzamer maaien van deze stroken is raadzaam. Als

een jonge vogel of dier wordt aangetroffen dan liggen er hoogst waarschijnlijk meerdere in de naaste omgeving. Het afzoeken hiervan, alvorens door te gaan met maaien, voorkomt veel verliezen. Vooral bij de derde snede, die vaak rond eind juli valt, verdient bovengaande de grootste aandacht. In deze tijd wemelt het in de graslanden van de jonge vogels en dieren, de meest kwetsbare groep. Ook bij het schudden en wiersen is extra alert reageren op de aanwezigheid van fauna nodig. Bij gevaar kruipt het jonge spul onder het zwad en wordt door de draaiende machines vermalen. Voor deze machines zijn nog geen wildredders aanwezig.

Ervaringen

Het gebruik van de wildredder heeft natuurlijk als grootste voordeel dat minder dieren worden verminkt of gedood. De boer zal alleen daarom al tevreden zijn. Indirect heeft hij echter ook baat bij de inzet van wildredders. De gezondheid van zijn veestapel wordt gunstig beïnvloed omdat er dan weinig of geen kadavers meer in het voer voorkomen. Bij kadaverbesmetting kan namelijk botulisme onder het vee ontstaan.

De praktijk spreekt van het terugbrengen van maaiverliezen met 60 tot 90 %. Wetenschappelijk onderzoek werd verricht in het kader van de Laurent Perrier Champagne Award. Hierbij is de wildredder ingezet en onderzocht in dicht bezette fazantenvelden. Voor de aanvang van de proeven werd vanuit de lucht met infrarood-apparatuur geïnventariseerd. Na nauwkeurig onderzoek is een reddingspercentage van 83% gevonden. In ogen-schouw nemende dat broedende Fazanten zeer moeilijk van hun nest zijn te verdrijven mag geconcludeerd worden dat de wildredder voor halfwas en volwassen wild zeer effectief is.

Helaas geldt dit niet voor Hazen jonger dan een maand, Reekalveren tot ± twee weken oud en jonge kuikens van weidevogels. Met name het jonge wild vertrouwd in hun eerste levensdagen totaal op het niet hebben van een geur en op hun camouflagekleur. Ze drukken zich bewegingloos op de grond bij naderend gevaar en worden zo door de cyclomaaiers gedood of ernstig verminkt.

De resultaten van het werken met een wildredder worden verhoogd door vóór het maaien het veld met afgerichte honden af te laten zoeken. Anderen moeten dan wel op de hoogte zijn van de maaidata. De praktijk is echter dat door het wisselvallige Nederlandse weer veel boeren en loonwerkers op het zelfde moment hun grasland gaan maaien. Het afzoeken van al deze velden is dan helaas niet mogelijk.

Promotie wildredden

Hoewel er de afgelopen 10 jaren toch een respectabel aantal wildredders verkocht is, is het aantal hectares grasland dat hiermee in Nederland gemaaid wordt klein. Het gebruik verdient sterke promotie. Met name beheerders van natuurterreinen hebben tot nu toe vaak op eigen initiatief, wildredders aangeschaft. Dit zou echter vanuit organisaties centraal gestimuleerd en ondersteund moeten worden.

In faunarijke graslanden, als de veenweidegebieden en de Relatienotagebieden, zou maaien met een wildredder financieel gestimuleerd moeten worden. Deze gebieden worden vaak pas later in het seizoen gemaaid. Omdat de omliggende graslanden reeds gemaaid zijn trekken ze veel vogels en dieren aan. De eerste snede valt in deze gebieden veelal rond 15 juli, een periode waarin het meeste jonge wild aanwezig is. Inzet van wildredders is hier eigenlijk een vereiste.

De prijs van de wildredders is betrekkelijk gering. Een standaard uitvoering kost nu f210,-, de verlengde versie f310,- (beide prijzen zonder 6% BTW).

De KNJV geeft in het kader van de biotoopsubsidies aan WBE's een financiële bijdrage voor de aanschaf.

Overweegt u een wildredder aan te schaffen dan is het zaak deze zo snel mogelijk te bestellen in verband met de produktietijd.

U kunt er één bestellen bij R. Horst, Schoollaan 19, 9765 AB PATERSWOLDE, tel.: 05907-1676.

*Ing. R.F.J.J. Munsters
beheermedewerker SBNL*